GS0 S6 03 (M)
Exam Code : SOM 6C

সামাজিক লিংগৰ সমাজতত্ত্ব

ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক

সমাজতত্ত্ব

খণ্ড - ১

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

প্রাধ্যাপক জ্যোতি প্রসাদ শইকীয়া, ডিব্রুগড় বিশ্ববিদ্যালয় ডিব্রুগড়
ড° নির্মালী গোস্বামী, তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়, তেজপুৰ

সমন্বয়ৰক্ষী ঃ গার্গী গায়ন, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	*অৰিহণা যোগাইছে*	*ভাষান্তৰকাৰী*
১,২,৩ আৰু ৭	মনজিৎ মহন্ত	অর্ণৱ শর্মা ১,২ আৰু ৩
৪	বিশ্বজিৎ বর্মন	গীতাঞ্জলি মেধি ৪,৫ আৰু ৬
৫ আৰু ৬	শিল্পীশিখা দুৱৰা	ড° প্রভাত ভূঞা, ৭

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ প্রাধ্যাপক জ্যোতি প্রসাদ শইকীয়া
ভাষা সম্পাদনা ঃ ড° নিভাৰাণী ফুকন
গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ গার্গী গায়ন

প্রথম প্রকাশ ঃ জানুৱাৰী, ২০২০
ISBN No. : "978-93-89559-93-4"

This Self Learning Material (SLM) of the Krishna Kanta Handiqui State Open University is made available under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-Share Alike 4.0 License (international): http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাঁও, ৰাণী গেট, গুৱাহাটী - ৭৮১ ০১৭
উপ-মুখ্য কার্যালয় ঃ হাউচফেড কমপ্লেক্স, দিচপুৰ, গুৱাহাটী - ৭৮১ ০০৬; Web : www.kkhsou.in

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
দূৰ শিক্ষা সংস্থা, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ১ ঃ **এক সামাজিক নির্মাণ ৰূপে সামাজিক লিংগ** ৫-১৪
সামাজিক লিংগৰ জৈৱিক তত্ত্ব আৰু সমাজতাত্ত্বিক ব্যাখ্যা

অধ্যায় ২ ঃ **সামাজিক লিংগৰ লগত সম্পর্কিত মৌলিক ধাৰণাসমূহ** ১৫-২৪
সামাজিক লিংগভিত্তিক বৈষম্য, পিতৃতন্ত্র, মাতৃতন্ত্র আৰু সামাজিক লিংগই লাভ কৰা ন্যায়।

অধ্যায় ৩ ঃ **সামাজিক লিংগৰ সামাজিকীকৰণ** ২৫-৩৪
সামাজিকীকৰণৰ অর্থ, তাত্ত্বিক দৃষ্টিবংগী আৰু প্রতিনিধি/

অধ্যায় ৪ ঃ **উদাৰ নাৰীবাদ আৰু উগ্র নাৰীবাদ** ৩৫-৫১
উদাৰ আৰু নাৰীবাদৰ অর্থ তথা সমালোচনা

অধ্যায় ৫ ঃ **মার্ক্সবাদী নাৰীবাদ** ৫২-৬৫
সামাজিক লিংগ আৰু সামাজিক লিংগভিত্তিক সম্পর্কবোৰৰ মার্ক্সবাদী ব্যাখ্যা

অধ্যায় ৬ ঃ **সামাজিক লিংগভিত্তিক প্রভেদ আৰু অসমতা** ৬৬-৮৬
জাতি, শ্রেণী আৰু বংশৰ ধাৰণাবোৰৰ লগতে এইবোৰে সামাজিক লিংগৰ সৈতে কৰা আন্তঃক্রিয

অধ্যায় ৭ ঃ **ঔপনিৱেশিক কালত ভাৰতত নাৰী আন্দোলন** ৮৭-১০০
নাৰীৰ স্থিতি উন্নত কৰিবলৈ চলা সমাজ সংস্কাৰ আন্দোলনবোৰৰ ভূমিকা আৰু ভাৰতৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী আন্দোলনত মহিলাসকলৰ ভূমিকা

প্রসঙ্গ পুথি ১০১

পাঠ্যবিষয়ৰ পৰিচয়

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সংশোধিত ষান্মাসিক পদ্ধতিৰ অধীনৰ সমাজতত্ত্ব বিভাগৰ স্নাতক মহলাৰ ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ শিক্ষার্থীৰ বাবে এই পাঠ্যবিষয়টো প্রস্তুত কৰা হৈছে। পাঠ্যবিষয়টোৰ শীর্ষক হ'ল 'সামাজিক লিংগৰ সমাজতত্ত্ব'। সামাজিক লিংগ হ'ল আমাৰ পৰিচয়ৰ সৈতে জড়িত হৈ থকা এটা অত্যাৱশ্যকীয় দিশ। ই আমাৰ দৈনন্দিন অভিজ্ঞতাবোৰক গঢ় দিয়ে। সমাজেই সামাজিক লিংগৰ ধাৰণাটো সৃষ্টি কৰিছে। এই পাঠ্যবিষয়টো সন্নিৱিষ্ট কৰা অধ্যায়বোৰ পঢ়ি শিক্ষার্থীয়ে সমাজে কেনেদৰে সামাজিক লিংগৰ ধাৰণাটো নির্মাণ কৰে আৰু মানুহে কেনেদৰে এই ধাৰণাটো গ্রহণ কৰে সেয়া বুজিব পাৰিব। পাঠ্যবিষয়টো খণ্ড-১ আৰু খণ্ড - ২ নাম দিয়া দুটা খণ্ডত ভগোৱা হৈছে।

খণ্ড পৰিচয়

পাঠ্যবিষয়ৰ এইটো হ'ল প্রথম খণ্ড। এই খণ্ডটোত ৭ টা অধ্যায় আছে।

প্রথম অধ্যায়টোৰ নাম হ'ল ' এক সামাজিক নির্মাণ ৰূপে সামাজিক লিংগ '। ইয়াত সামাজিক লিংগৰ জৈৱিক তত্ত্ব আৰু সমাজতাত্ত্বিক ব্যাখ্যাবোৰ আলোচনা কৰা হৈছে।

সামাজিক লিংগৰ লগত সম্পর্কিত মৌলিক ধাৰণাসমূহ শীর্ষক দ্বিতীয় অধ্যায়ৰ আলোচনাৰ মূল বিষয়বোৰ হ'ল সামাজিক লিংগভিত্তিক বৈষম্য, পিতৃতন্ত্র, মাতৃতন্ত্র আৰু সামাজিক লিংগই লাভ কৰা ন্যায়।

তৃতীয় অধ্যায়টোৰ শিৰোনা হ'ল 'সামাজিক লিংগ সামাজিকীকৰণ'। ইয়াত সামাজিকীকৰণৰ অর্থ, তাত্ত্বিক দৃষ্টিবংগী আৰু প্রতিনিধি/ উপাদানবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

চতর্থ অধ্যায়টিৰ নাম হ'ল 'উদাৰ নাৰীবাদ আৰু উগ্র নাৰীবাদ'ৰ উদাৰ আৰু বৈপ্লৱিক নাৰীবাদৰ অর্থ তথা সমালোচনাবোৰ সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

'মার্ক্সবাদী নাৰীবাদ' নাম দিয়া পঞ্চম অদ্যায়টোত সামাজিক লিংগ আৰু সামাজিক লিংগভিত্তিক সম্পর্কবোৰৰ মার্ক্সবাদী ব্যাখ্যাসমূহ আলোচনা কৰা হৈছে।

ষষ্ঠ অধ্যায় 'সামাজিক লিংগভিত্তিক প্রভেদ আৰু অসমতা'ত জাতি, শ্রেণী আৰু বংশৰ ধাৰণাবোৰৰ লগতে এইবোৰে সামাজিক লিংগৰ সৈতে কৰা আন্তঃক্রিয়া আলোচনা কৰা হৈছে।

'ঔপনিৱেশিক কালত ভাৰতত নাৰী আন্দোলন' শীর্ষক সপ্তম অধ্যায়ত সমাজত নাৰীৰ স্থিতি উন্নত কৰিবলৈ চলা সমাজ সংস্কাৰ আন্দোলনবোৰৰ ভূমিকা আৰু ভাৰতৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী আন্দোলনত মহিলাসকলৰ ভূমিকা বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে।

এই খণ্ডটো অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ সোঁ তথা বাওঁফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব। এইবোৰত মূল পাঠত থকা নতুন শব্দ আৰু পৰিভাষাসমূহৰ অর্থ সন্নিৱিষ্ট হৈছে। সেইদৰে — 'জানি থোৱা ভাল ' বাকচবোৰত মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ সম্ভেদ আছে। প্রতিটো অধ্যায়ত থকা 'চিন্তা-চর্চা কৰক'সমূহে অধ্যয়ন অধিক সক্রিয় আৰু ফলপ্রসূ হোৱাত সহায় কৰিব। আকৌ, 'অগ্রগতি নিৰীক্ষণ'যোগে আগবঢ়োৱা প্রশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্রগতি সম্পর্কে স্ব-পৰীক্ষণৰ সুবিধা দিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্রশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া 'অগ্রগতিৰ খতিয়ান'ৰ সৈতে ৰিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন বিষয়সমূহৰ বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে 'অধিক জানিবলৈ' শিতানত উল্লেখ থকা গ্রন্থসমূহ সাৰথিস্বৰূপ। অধ্যায়বোৰৰ শেষত 'আৰ্হি প্রশ্ন' হিচাপে কেইটিমান প্রশ্নৰ আৰ্হিও তুলি দিয়া হৈছে। শেষৰ অধ্যায়টিৰ পাছত কেইখনমান 'প্রসঙ্গ পুথি'ৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে। সেই কেইখন পুথিৰ সহায়েৰেই মূলতঃ এই খণ্ডত উল্লেখ থকা অধ্যায়সমূহ প্রস্তুত কৰা হৈছে। আপোনালোকে বিশদভাৱে কোনো বিষয় জানিবলৈ হ'লে সেইকেইখন পুথি অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।